

הטנקיסט החקלאי

יעקב הייטנר, 28, היה טנקיסט. הוא אהב את הטנק, אהב לדבר עליו גם כשהיה משוחרר משירות המילואים, ורחוק ממנו. תמיד היה מספר על הטנקים "שלו", על היחידה, על האימונים, על התמרונים ועל הקורסים. כשנהרג, נהרג בטנק בקרב טנקים.

ילדותו של יעקב התחילה במלחמה. כשהיה צעיר עדיין, פרצה מלחמת העולם השנייה ובה הכיבוש הנאצי בארץ מולדתו, רומניה. בסערת המלחמה נפרד מעל הוריו, שנעלמו ממנו, ומצא את עצמו במחנה ריכוז גדול בטרנסניסטריה, בקבוצה גדולה מאוד של ילדים יתומים כמוהו.

עם אותם ילדים עלה יעקב ארצה, בי"ח עליה המכונה "עליית בני טרנסניסטריה", בשנת 1944. הוא היה בין הנשלחים למושב כפר יהושע, שם התחנך תוך כדי עבודה חקלאית, במשפחת אחד המושבניקים שאמצו לבן.

יעקב הייטנר

יעקב וחבריו במושב לא רצו, כשהתגברו, לעזוב את החקלאות. הם הקימו גרעין חקלאי, עלו לאחת משלוש הנקודות הראשונות בנגב, אל בית-אשל.

בבית-אשל, ליד באר שבע, לא היו החיים קלים. המצוקה הכלכלית, חוסר הביטחון המשקי וחוסר הודאות הטילו את מוראם על חברי המשק הצעירים וחברי הנסיון, רבים עזבו את הנקודה, בחרו בחיים הקלים יותר בעיר. יעקב לא עזב. הוא היה בין המעטים שהחזיקו במקום, גם בזמן המצור הגדול שהוטל על בית-אשל, בעת מאורעות 1947 ומלחמת ת"ש.

גם אחרי המלחמה, בחר יעקב בדרך הקשה. במקום להשתמש בזכותו ולהשתחרר מן השירות הצבאי, בוכות היותו חבר במשק חקלאי במזרז בעת המלחמה, התייג נדב מרצונו הטוב לשירות. הוא בחר מיד בקורס הטנקים הראשון. בסיימו את ה"קורס", כאחד החניכים המצטיינים, נתבקש על-ידי מפקדיו לחתום ולהישאר בצבא הי"ח. יעקב סירב. הוא רצה בחיים שקטים, להם הורגל לאחר שנות הסעודה הגדולה שעברה עליו, בעת מלחמת העולם השנייה.

כשהכיר לאחר זמן נערה, שמצאה חן ב-

נופלים ההולכים ראשונה

הרהיטים נשארו בחנות

זאב רוונצווייג

המכתב האחרון היה מוקדש להוראות מעשיות מאד: "אל תוציאו את הרהיטים מן החנות. חכו לי עד שאחזור. אני אסדר כבר את הכל בעצמי. זאב." זאב רוונצווייג לא סמך על אף אחד. הוא רצה לעשות הכל בעצמו. ימים אחדים לפני שהגיע צו הקריאה המיידית, לבוא ולהתייצב ביחידה, היה כבר הכל מוכן לחתירה. גה. השיכון שרכש במו ידיו היה מסייד ומבטיק בנקיונו. הרהיטים המתנינו בחנותו של הנגר, שקיבל כבר את התשלום הראשון עבורם.

הנער הגבוה והיפה היה עצמאי מצעיר. תו. כשהיה בן שש, פרצה מלחמת העולם השנייה ובוקרשט, עיר מולדתו, נכבשה על-ידי הצבא הנאצי. משמר הברזל הפאשיסטי שלט ברחובות וראשוני העסקים הציונים הובלו אל חצר בית הכלא העירוני, הועמדו לקיר ונטבחו אחד אחרי השני.

השנים הבאות היו הקשות ביותר למשפחת רוונצווייג. אביו נרצח על-ידי הגרמנים באחד ממחנות הריכוז, זאב ואמו הצליחו להשאיר בחיים, הגיעו אל מחנות העקורים שהוקמו אחרי הנצחון. הפקידים במחנה רשמו את זאב כמועמד בתור ראשון לעליה. את ישראל ראה זאב כשהיה בן 13. אחרי שאוניית המעפילים בה עלה, נתפשה ונשלחה לקפריסין. הוא נשלח לקיבוץ רמת יוחנן, קיבל שם את חינוכו במסגרת חברת הנוער הקוממית. זאב היה אהוב על כולם; חבריו מן המשק יודעים לספר על הנער החברותי והפליא, שהיה מסור לעניינים של הכלל, שקדן וחרוץ בעבודות המשק. הענף שהיה אהוב עליו מכל הענפים, היה המוסך. כשהצליח, אחרי שנים אחדות, לשכנע את סדרן העבודה להשאירו קבוע במוסך, לא היה קץ לאושרו ולשמחתו. זאב היה ראשון המשכמים לעבודה ואחרון העוזבים את סככת המכונית. הוא פשוט אהב לעבוד.

השינוי הגדול בחייו בא כשהחברה ההגיסיה לצבא. זאב לא רצה להתגייס לנח"ל: הוא רצה להמשיך להיות מכוואי גם בצבא. לכן כשהגיע הגיוס, התגייס לבדו. גם בצבא הצליח זאב, עלה עד מהרה לדרגת סמל בגדוד קרבי, פיקודיו היו בוטחים בו ומעריצים אותו; הם לא הסתירו זאת גם בפניו.

כשהשתחרר מהצבא, עם תעודת שחרור מצוינת בכיסו, החליט לעשות לביתו. אמו, שילתה בינתים ארצה והיתה חולה, היתה זקוקה לעזרתו. השניים רכשו שיכון בשכונת נוף-ים, ליד הצליה. זאב נכנס לעבוד כמכוואי בבית-ההרושת לטקסטיל האדרת, לא הרחק מן הבית. חייו היו שקטים ומאושרים.

אחרי העבודה, רצה זאב להמשיך ולהשתלם במקצועו. חלום חייו היה להיות מהנדס מכוונת. באחד הימים הכיר את חברתו, בת לאחד השכנים. כשם שהיה חביב על הכל, התחבב גם עליה, עד שהחליט לקשר את חייהם זה בזה, לבנות בית משלהם. החתונה, שהאורחים כבר הזומנו אליה, לא התקיימה. המלחמה הקדימה אותה.

בגדוד המילואים היה זאב ידוע כסייד מעולה. חבריו היו מספרים על שליחויות מסוכנות שהיה מתנדב אליהן תמיד. מאחת משליחויות אלה לא חזר. החברים לא ידעו לספר בדיוק היכן וכיצד נפל.

עיניו, והחליט לשאתה לאשה, התישב ק"ד שניים בשכונת גבים שלידי חיפה. יעקב היה נוהג לעשות את הכל במו ידיו, וגם בביתו נהג כך. חבריו תמיד היו מקנאים בו על הבית הנאה שברשותו. כל רהיט, כל חפץ בבית, נעשו בידי שלו ובכוחות עצמו.

אחרי שעות העבודה בבית-החרושת לקרת, הסמוך לבית, היה יעקב שוקע בחלומות על הזמנים הישנים, על המושב. לבסוף הצליח לשכנע את אשתו להצטרף אלאה מן חבריו החתיקים, שעזבו בינתים את בית-אשל והקימו את המושב החקלאי היוגב.

כשנפרד מאשתו ומילדו הקטן, בן עשרת החודשים, הבטיח לה כי יחזור מהר על מנת לחסל את ענייניהם בשכונה ולעבור בהקדם האפשרי למושב. ההבטחה לא קיימה. יעקב לא חזר.

"חי אחרי המוות"

צו הקריאה השיג את בכור זאטלאווי, 25, תושב מעברת בית-לחיה, בלכתו לבית-החרושת לבטונאדה בתל-אביב, שם עבד כפועל שחור. בכור חזר מיד לביתו, הרדיע את החרשה לאשתו. הוא אסף את הילדים, נשק כל אחד מהם, ונפרד לשלום.

ליד תחנת האוטובוס, לשם ליוותה אותו אשתו, אמר: "אולי לא אחזור. שמרי על הבן, כמו שאת שומרת עלי. מי שיש לו בן או בת, ישאר חי בעולם גם אחרי מותו." בכור רצה מאד בבן. כשנולדה לפני חמש שנים בתו הראשונה, רחל, היתה השמחה גדולה אך לא שלמה. גם כשנולדה הבת השנייה, שלומית, לפני שלוש שנים, לא הסתיר בכור את צפיתו הגדולה לבן, זה הופיע בדמות חלאפו הקטן, כיום בן חמשה חודשים. השמחה היתה שלמה. נקראו כל בני המשפחה בעשרותיהם. השולחנות נערכו במרכז המעברה וכל דיכפין נקרא לבוא ולשמות, כי לבכור זאטלאווי נולד בן.

משפחת זאטלאווי עלתה מטרפולי מיד אחרי מלחמת העצמאות. בטרפולי היה בכור מכוואי, ואשתו היתה עושה את מלאכת הבית. הווג הצעיר התחנך במלאכה לבכור 17 שנה. אשתו היתה או בת 15. המשפחה עזרה להם, השיגה דירה ורהיטים ולא הסתירה את מורת רוחה. כש נודע לה על רצונו של הווג לעלות לישראל, הם אמרו: למה לכם? שם יהיה לכם רצי, מספרת אשתו של בכור. אבל אנהנו רצינו לעלות לישראל. ספרו לנו שכאן ארץ של היהודים; רצינו לחיות עם יהודים."

מעברת בית ליה, לשם הגיעה משפחת זאטלאווי אחרי שנה של ישיבה במחנה המעבר, לא הראתה להם פנים שוחקות. בכל זאת היו שמחים בחלקם, העדיפו את חייהם כאן על חיי טרפולי הגדולה והסואנת.

ראש המשפחה, בכור, היה נאמן מאד למשפחתו הענפה בישראל. כשהגיעו גוספי דורות יקנות, התחיל לתמוך בהן, גוספי לאמו, שעלתה גם היא ארצה אחרי מות אביו בטרפולי. כשמתה אחת הדורות, דאג בכור לכל הסיוורים הדרושים, הקדיש להם את כל השומת לב. כולם העריכו אותו בשל דאגתו המשפחתית, ציינו אותו כדוגמה טובה, בוויכוחים בצריפון.

אף פעם לא התאונן. בערבים היה לוקח את אשתו לקולנוע, או משתדל להקל עליה את מלאכת הבית. באחרונה הצליח לחסוך כדי התשלום הדרוש להיכנס לשיכון; אך פקיד מחלקת הקליטה לא רצו לתת לו את האישור הדרוש לעבור לתל-אביב. ימים אחדים לפני שנקרא לשירות, הגיע האישור. הדרך לתל-אביב היתה סלולה בפניו. מקום עבודתו היה שם, והוא רצה לגור סמוך למקום עבודה.

החברים שבאו הביתה לספר על מותו, סיפרו שנהרג מפגז של מרגמה. הוא נהרג במקום, ברגע שנפגע.

לא היה זה מבחן האש הראשון לבכור זאטלאווי. אחרי שעלה לארץ, התגייס מיד לשירות חובות, הקדיש שנתיים מחייו ל"חטיבת חיל הרגלים גולני, שם היה חייל משולם. מעקריו תמיד העריכו אותו, הירבו להביע את הערכתם בצורת חופשות גוספי פות. בכור זאטלאווי, האב הטוב, היה גם חייל טוב.

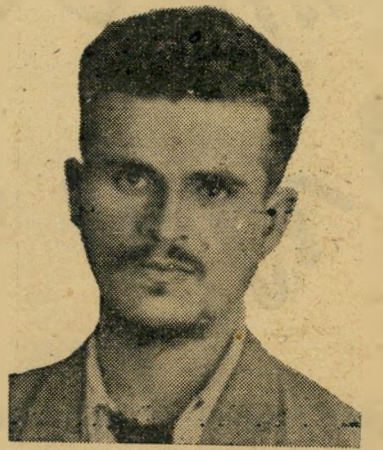
בכור זאטלאווי

ראשי של ברט וקהילותיה, ואב בית-הדין בקהילות אלה.

אולם סעדיה, למרות שחונך בבית מסורי תי אדוק ולמד בכשרון בחדר רבו התימני, לא שאף מעולם להיות רב או תלמיד חכם. כרצונו היה להיות מיגיע כפיו. כעובד חרוץ ונאמן מצא סעדיה ברכה בעמלו, כאשר למד את מקצוע הרצענות.

הוא נשא שתי נשים צדקניות, שילדו לו שתי בנות. סעדיה התפרנס בכבוד וחי ב"שלום עם שתי נשותיו. אולם מיד עם תום מלחמת העולם השנייה, חזרה ללבו ההכרה כי חיי יהודי בכור הם חיי כלב, והוא החליט לעלות לציון.

הדרך לא היתה קלה וסעדיה עשה אותה טיפין טיפין. עם נשותיו ובנותיו, בחברת אחותו היחידה, יצא סעדיה לדרך היסורים והתלאות. הוא היה מגיע לעיר מסיימת, משתקע בה לתקופת מה, ולאחר שהיה אוסף כוח וכסף, היה ממשיך בדרך. בדרך מתה עליו אחותו היחידה; משפחת עוזאד הגיעה לעדן בשנת 1946.

סעדיה עוזאד

ארבע נשים בכו בבית

רובם של חללי מבצע קדש היו אנשים נשואים, מהם אבות לילדים. כל אחד מהם השאיר בביתו אלמנה צעירה שאינה יכולה לשכוח את האבידה, כשלנגד עיניה גדלים והולכים ילדים רכים, המוסיפים לשאול ב"תמימות ילדותית": "איפה אבא? מתי יחזור אבא?"

בביתו של סעדיה עוזאד (37), בכפר עקיר שלידי עקרון, האבל הוא כפול. כי לסעדיה עוזאד היו תי נשים.

את שתיהן נשא סעדיה בארץ מולדתו תימן, כשהיה עוד צעיר ועול ימים. הוא נולד וגדל בעיר ברט, השוכנת בקרבת גבול תימן וערב הסעודית. משפחתו היתה משפחת רבנים מכובדת. סבו היה הרב ה-